

Výzkumná zpráva Kongresu

Republikánské frakce

PRO ČESKÝ MODEL AMERICKÉHO KONGRESU 2020

Liberální republikáni

Slovo liberalismus se etymologicky vyvinulo z latinského slova liber, tedy volný či svobodný. Dá se říct, že svoboda je hlavním tématem liberálních politiků artikulovaným v různých oblastech. Liberální myšlenky se do Spojených států dostaly z evropského prostředí, kde sehrály významnou roli v době osvícenství a byly základem velkých politických změn v čele s Velkou francouzskou revolucí. Američtí liberální myslitelé považují všechny lidské bytosti za sobě rovné, a proto pro ně požadují také stejná základní práva a svobody. K těm patří především svoboda volby svého politického zástupce podle vlastního přesvědčení, svoboda náboženského vyznání, svoboda tisku nebo obchodu s vlastním majetkem. Jsou tedy důraznými zastánci demokratického režimu.

Přestože liberální myšlenky formovaly politiku USA prakticky od jejího vzniku, o liberální frakci v rámci Republikánské strany hovoříme v její dnešní podobě až od 30. let 20. stol. v souvislosti s rozdělením republikánů na konzervativní odpůrce série ekonomických reforem (New Deal), které proběhly v letech 1933 – 1938 v reakci na Velkou hospodářskou krizi, a na stranickou menšinu jejich liberálních podporovatelů.

V 60. letech se stal lídrem umírněného křídla republikánů guvernér New Yorku Nelson Rockefeller a podle něj se pak liberální část strany začala označovat jako Rockefellerovští republikáni. Přívrženci této frakce byli podporovateli velkého obchodu a často se rekrutovali z řad významných byznysmenů spojených s Wall Street. Nepřekvapí proto, že jejich hlavními tématy byly ekonomika a finance. Podporovali volný obchod nejen v USA, kladli důraz i na americké obchodní zájmy v zahraničí. Obvykle patřili také mezi zastánce fungování mezinárodních organizací, zejména OSN. Patřili mezi podporovatele kvalitního státního školství a rozsáhlého výzkumu. V sociální oblasti se nebáli zvýšit daně ve prospěch vyrovnaného rozpočtu a podporovali i umírněný sociální stát. Jejich některá přesvědčení se rozcházela s klasickými konzervativními názory republikánů, proto si vysloužili přezdívku RINOs (Republicans In Name Only).

V současnosti liberální republikáni z Kongresu téměř vymizeli. Pár výjimek v republikánské straně nicméně nadále přetrvávalo a nalezneme zde tedy i takové senátory a kongresmeny, kteří vyjadřují kladné názory ve prospěch problematických společenských a etických témat, jako jsou například práva LGBT komunit, umělé přerušení těhotenství nebo uznávání globálního oteplování, či se dokonce nebojí veřejně vyslovit svůj nesouhlas s názory prezidenta Donalda Trumpa.

Neokonzervativci

Neokonzervativci jsou jednou z nejmladších frakcí Republikánské strany. Objevují se na přelomu 60. a 70. let v reakci na vznik směrů jako feminismus či environmentalismus. Jejich členové vzešli z lidí, kteří měli blízko ke klasické levici sociálního státu. Někteří prominentní neokonzervativci byli dokonce v mládí členy komunistického hnutí. Tito lidé byli zděšeni vývojem levicových ideologií (obzvláště se s proudem nové levice rozešli v přístupu k tématům jako Válka ve Vietnamu) a postavili se proti nim. Jeden z významných neokonzervativních ideologů Irving Kristol definoval neokonzervativce jako: „Liberála, který byl přemožen realitou“.

Neokonzervativci se shodují s konzervativci v pohledu na společnost. Pokládají důraz na tradiční morálku, rodinu a roli náboženství. V ekonomickém pohledu však neokonzervativci uznávají, že stát má hrát důležitou roli v národním hospodářství a zasahovat do něj. Podporují státní investice do vzdělávání a aktivní přístup k problematice nezaměstnanosti. Proto se v ekonomických otázkách rozcházejí s velkou částí Republikánské strany a předponou „neo“ zdůrazňují právě nový pohled na ekonomiku.

Frakce si ze svého levicového působení ponechala také silně idealistický pohled na svět. Lidská práva jsou podle neokonzervativců univerzální, a proto podporují jejich šíření po celé planetě. V zahraniční politice podporují intervencionismus Spojených států. Byli například velkými podporovateli válek v Iráku a v Afghánistánu. Neokonzervativci jsou značně antikomunističtí, částečně pro komunistickou minulost svých představitelů. Během studené války odmítali jakékoliv ústupky proti Sovětskému svazu a dodnes prosazují rezolutní přístup v oblasti zahraniční politiky.

Neokonzervativci mají silný vliv pomocí velkého počtu think-tanků, které se hlásí k neokonzervativní doktríně. Jsou slyšet především v zahraničněpolitických otázkách, kde představují alternativu k izolacionistické politice. Tento myšlenkový proud se zde projevuje například silně protiruským přístupem a podporou navyšování výdajů na armádu a obranu. Navzdory četné kritice od svých oponentů jsou neokonzervativci neústupní a nadále podporují setrvání americké přítomnosti na blízkém východě. Nedávné nezdary na Blízkém východě na jednu stranu vedly k diskreditaci neokonzervativních názorů (mnozí tento pojem kvůli válce v Iráku používají jako pejorativní), agresivní přístup k zahraniční politice ale od neokonů do velké míry (i když s trochu jinými filozofickými základy) převzali příslušníci nové pravice.

Nová pravice

Nová pravice se zrodila v 70. letech 20. století. Jedná se o relativně novou frakci, která zahrnuje proudy moderně liberální, libertariánské i konzervativní. Její vznik je spojen s probuzením evangelikálního hnutí ve Spojených státech a působením Ronalda Reagana, hlubší kořeny má už v 50. letech (s vzestupem pravicového odporu k velké roli federální vlády). Navazuje na konzervatismus a liberalismus. Silně se staví proti ideologiím, které podle ní ohrožují západní civilizaci. Nová pravice odmítá komunismus, socialismus a novou levici. Na rozdíl od staré pravice je nová pravice optimistická, věří, že „otočí kolem dějin“ a lidstvo čeká pokrok. Její silnou charakteristikou je tedy poměrně silná víra v kvalitu (až možná nadřazenost) amerických hodnot

Nová pravice je frakcí velmi heterogenní a charakteristická značnou variabilitou v přebírání názorů. V ekonomické rovině je neoliberální – staví se proti zasahování státu do podnikání, vysokým daním a regulaci. Na rozdíl od libertariánů se ale neobávají dluhového financování státu; na rozdíl od tradicionalistů tedy nekladou nutně důraz na rozpočtovou zodpovědnost a spíše se soustředí na snižování daní. V zahraniční politice je pak spíše neokonzervativní, věří v nadřazenost amerických hodnot, prosazuje silnou zahraniční pozici a často podporuje i aktivní intervence v zahraničí.

Ve vnitřní politice se hlásí ke konzervativním ideálům, podpoře tradičních hodnot, rodiny, náboženství a práv států. Členové nové pravice se aktivně snaží šířit své hodnoty, klade velký důraz na náboženské hodnoty a neštítí se lidového populismu, díky čemuž jsou často zesměšňováni jako buranská tvář Ameriky (kvůli své velmi silné pozici především v méně hustě obydlených oblastech Spojených států). K tradičním konzervativním hodnotám navíc přidávají velmi silnou národní hrdost a americký nacionalismus, který je sbližuje s ultrakonzervativním odporem k imigraci a multikulturalismu.

Pojem nová pravice se v uplynulých desetiletích hodně vyvíjel, počínaje první vlnou nové pravice spojené s Barrym Goldwaterem (s poměrně silným libertariánským prvkem), její následnou katarzí v 70. letech (se zvolením Ronalda Reagana a vstupem náboženských proudů do politického života), a vzestupem Tea Party v reakci na zvolení Baracka Obamy. Moderní nová pravice tak dnes zosobňuje širokou paletu objektivně pravicových hodnot, jako například nacionalismus, kritiku politické korektnosti a bojování s ilegální imigrací.

Tradicionalisté

Tradicionalisté jsou součástí amerického konzervativního proudu, jehož historii je možné sledovat až do jeho evropských počátků, kde na konci 18. stol. vzniklo nové politické hnutí v opozici vůči francouzské revoluci, zdůrazňující malou naději zlepšit politickou situaci revoluční cestou. V čele tohoto nového hnutí stanul britský politický filosof a státník Edmund Burke. I díky jeho několikrát vyjádřené podpoře americkým koloniím se v zámoří stal uznávanou osobností, k níž se hlásila většina konzervativních myslitelů jako k výchozímu bodu svých politických přesvědčení, čímž vytyčili hranice, v nichž se pohybují i dnešní tradicionalisté.

Základem konzervativního myšlení je pro tradicionalisty náboženství a hodnoty, které věřící vyznávají. Velký význam mají lidská práva, která byla ale dána každému člověku Bohem (a ne zákonem), a je proto nutné je respektovat. Lidé jsou si proto rovni a to tradicionalisty vede k obhajobě svobodných demokratických režimů. Jako jednu ze základních svobod hájí osobní vlastnictví a možnost s ním obchodovat. Na druhé straně však oponují velkému byznysu a podporují raději lokální obchod. Vůbec mezi nimi převažuje zájem o domácí a zejména regionální témata a mají jen malou důvěru ve federální snahy a ještě menší v ty mezinárodní. Součástí jejich programu je místní patriotismus, který vede k obraně práv států a důrazu na princip subsidiarity zakotvený v desátém dodatku Ústavy. Proti federalismu staví princip subsidiarity jako střední cestu mezi silnou ústřední vládou a suverenitou jednotlivých států.

Tradicionalisté odporují modernímu vývoji společnosti jako celku, od interpretace vědeckého nebo společenského pokroku přes způsob školního vzdělávání až po populární kulturu a průmysl, který ji produkuje. Naději na lepší život společnosti vidí v tradiční rodině a kultuře se všemi církevními i světskými zvyky, které prověřil čas svou trvalostí, a proto nepřekvapí negativní postoj k těm, kteří tradiční život negují. Tradicionalisté se obávají zejména o budoucnost rodiny, jež se mění pod vlivem feministického hnutí a sílící genderové otevřenosti. Nepodpořili by například adopci dětí homosexuálními páry či jejich sňatky a potraty jsou pro ně úplné tabu. Tradicionalisté se sdružují například kolem institucí jako je Howardovo centrum pro rodinu, náboženství a společnost, jehož cílem je ochrana „přirozené rodiny“ proti jejím deviacím v současné kultuře.

Moderní generace tradicionalistických konzervativců se tedy ostře vymezuje proti myšlenkám svých liberálních oponentů a nadále usiluje o zachování tradičně konzervativních hodnot. Jsou podporovatelé malé omezené vlády; jejich důraz na osobní odpovědnost se pak promítá také například v důrazu na vyrovnané vládní rozpočty.

